15. ÉVFOLYAM 4. SZÁM
2018. DECEMBER 11.

TÉR

VASI ÉPÍTÉSZ ÉS MÉRNÖK

SZOMBATHELY VÁROSKAPUI - EGYETEMISTÁK TERVEI ALAPJÁN

Gombás Mónika

A jövő emlékezete címmel rendezte meg a Vas Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület a hagyományos Savaria Urbanisztikai Nyári Egyetem programsorozatát nyáron. Az 51. alkalommal létrejövő rangos szakmai esemény mindig tervező táborral zárul: az idei fejlesztési koncepció célterületei a Szombathelyre vezető utak „városkapui" voltak. A résztvevők csoportmunkában, szervezőik irányításával, támogatásával területi koncepciót készítettek a város számára az első benyomást meghatározó terek rendszerére vonatkozóan. Meghatározták azok funkcióit, kialakításukhoz akcióterveket, látványterveket is létrehoztak, a fejlesztési, szabályozási és egyéb teendőkre vonatkozóan. Az egyetemisták terveit szakemberek véleményezték a tábor végén.
Ezeket a terveket mutatták be nem csak a szakmai közönségnek november 23-án a Vasi TIT Székházában.
A rendezvény egyben egy újrakezdés első állomása is volt, hiszen ismét elindult a Vas Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület és a Vas Megyei Építész Kamara együttműködésében az Építész Klub.

Leendő szakemberek előadása

ÚJABB DÍJAK

Mátis Barna és Egri Balázs – mindketten okleveles építészmérnökök –, Fazakas Péter-Díjat vehettek át októberben az 1956-os forradalom és szabadságharc 62. évfordulója alkalmából a Vas Megyei Közgyűlés által rendezett ünnepi megemlékezésen a Megyeháza dísztermében.

Majthényi László a közgyűlés elnöke, dr. Kondora Bálint, a közgyűlés alelnöke, valamint dr. Balázsy Péter megyei jegyző adták át a megyei közgyűlés által alapított elismeréseket. Nádor István, a Vas Megyei Mérnöki Kamara elnöke Gróf Batthyány Lajos-életműdíjat kapott.

Mátis Barna és Egri Balázs Fazakas Péter-Díjat vehetett át

Nádor István Gróf Batthyány Lajos-életműdíjat kapott

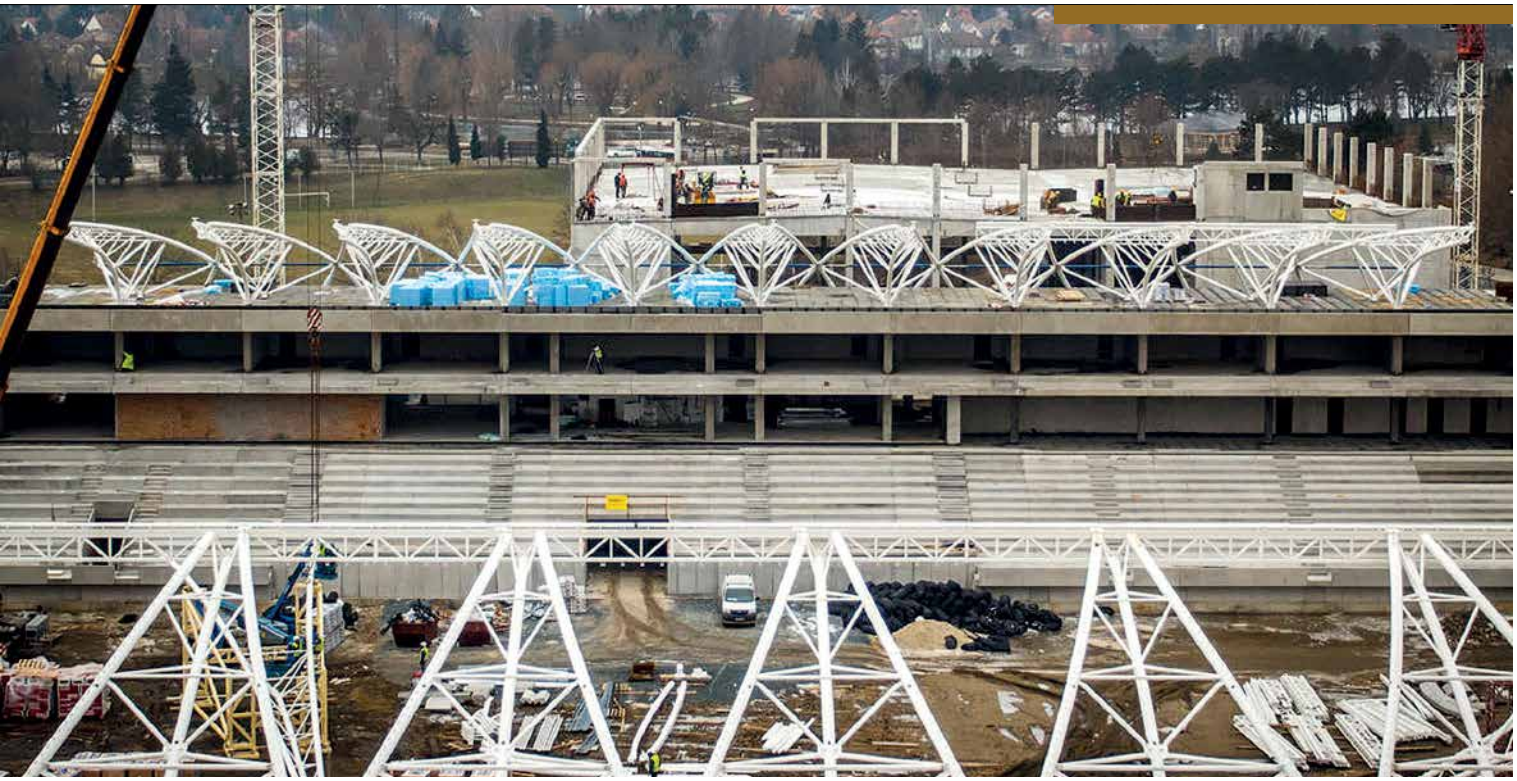

KÖSZÖNTŐK 4-5

6-7 EZ TÖRTÉNT
TAK KONFERENCIA ÉS KIÁLLÍTÁS

HÁZUNK TÁJA
TISZTÚJÍTÁSOK 8-9

10-11 KÖZ-TÉR
EGYSZERŰ BEJELENTÉS JOGSZERŰEN

AKCIÓ-REAKCIÓ
A FAL TÚLOLDALÁN 12-13

14-15 ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK
HALADÁS SPORTKOMPLEXUM

HÁZUNK TÁJA
BÁLOK 16-17

18-19 ÉPÍTETT ÖTÖKSÉGÜNK
MAGYAR LÁSZLÓ EMLÉKMŰVÉRŐL

AKIK ELŐTTÜNK JÁRTAK...
BODÁNYI ÖDÖN 20-21

22-23 RÁPLI-KIÁLLÍTÁS RÉPCELAKON
WEST SOCIAL EVENT: ÖSSZEGZŐ TÁRLAT
BÚCSÚZIK A VITALITÁS GALÉRIA

„SEGÍTSÜNK AKKOR IS, HA ELMÚLIK KARÁCSONY!”

Nádor István

„Ha elmúlik Karácsony, a szeretet lángja halványabban ég, de, ha vigyázunk rá, nem alszik ki még…”

Így kezdődik a méltán népszerű zenekar slágere, amit már évtizedek óta hallgatunk a mérnökök által kitalált hanghordozókon. Ennek apropóján most egy rendhagyó karácsonyi köszöntővel állok elő, ami igazából egy karácsonyi kezdeményezés.

Ha megkérdezik a járókelőket, kiről és miről is szól a karácsony, sorba jönnek a megszokott válaszok: Jézus születéséről, a szeretet ünnepéről. Igaz, ha az ajándékozásról kérdezik őket, elmondják: ajándékozni öröm, adni jobb, mint kapni, minél több embert megajándékozok, annál boldogabb vagyok. Egy dolgot senki sem mond, hogy őróla szól. Ezért karácsonyi köszöntőmben én sem magunkról, a mérnökökről, hanem másokról fogok beszélni.

Mert, szól-e az elesettekről, a fogyatékkal élőkről, azokról, akiknek nincs érdekérvényesítő képességük? Azokról szól-e, akiknek csak 30 ezer forint a nyugdíja, akiknek nincs lakása, szól-e a szegényekről, akik nem vesznek ajándékot, sőt még karácsonyi vacsorára sem telik? Mit jelent nekik a karácsony? Feldíszített karácsonyfát, csillagszórót, csillogó gyerekszemeket? Kicsi vagy nagy ajándékot, egyáltalán ajándékot? Szenteste halászlét, finom sütiket, egy koccintást? A szeretetet?

Nem tudjuk, mit jelent nekik a karácsony, mert a tévé kamerái, a rádió mikrofonjai nem nagyon járnak arra, ahol ők vannak, ahol ők élnek. Mi sem. Persze, ettől még ők itt élnek közöttünk. Vagy inkább mellettünk, mögöttünk? Az ünnep idején azért gondolunk rájuk. Néha. Melegétel-osztás, tartós élelmiszergyűjtés a nagy bevásárló központokban, szép szavak, ez mind szokott lenni. Idén is lesz, de vajon elég ez? Ugye ez nem csak az ünnepi lelkiismeret megnyugtatásáról szól?! Bizonyítsuk be, mi mérnökök, hogy nálunk biztosan nem! Hogyan lehetne ezt megtenni? Talán azzal, ha nem csak az ünnep idején gondolunk rájuk, nem csak az ünnep idején segítünk. Akkor is, ha elmúlik Karácsony.

Ezért javaslom, legyen minden rendezvényünk a jótékonyság eseménye is! Segítsük elesett, szegény embertársainkat a tőlünk telhető módon, a szürke hétköznapokon is. Minden vasi mérnöki rendezvényen támogassuk őket, és az őket segítő civil szervezeteket. Ez egy igazán szép, szeretettel teli ajándék lenne nekik Szombathelyen, a segítés városában, Vas megyében, a segítés megyéjében. Álljunk a segítő mérnökök csapatának élére! Segítsünk együtt, és külön-külön is. Segítsünk akkor is, ha elmúlik karácsony!

E sorokkal kívánok áldott karácsonyt, és boldog, sikeres, sikerekben és segítésben gazdag új esztendőt mérnöktársaimnak!

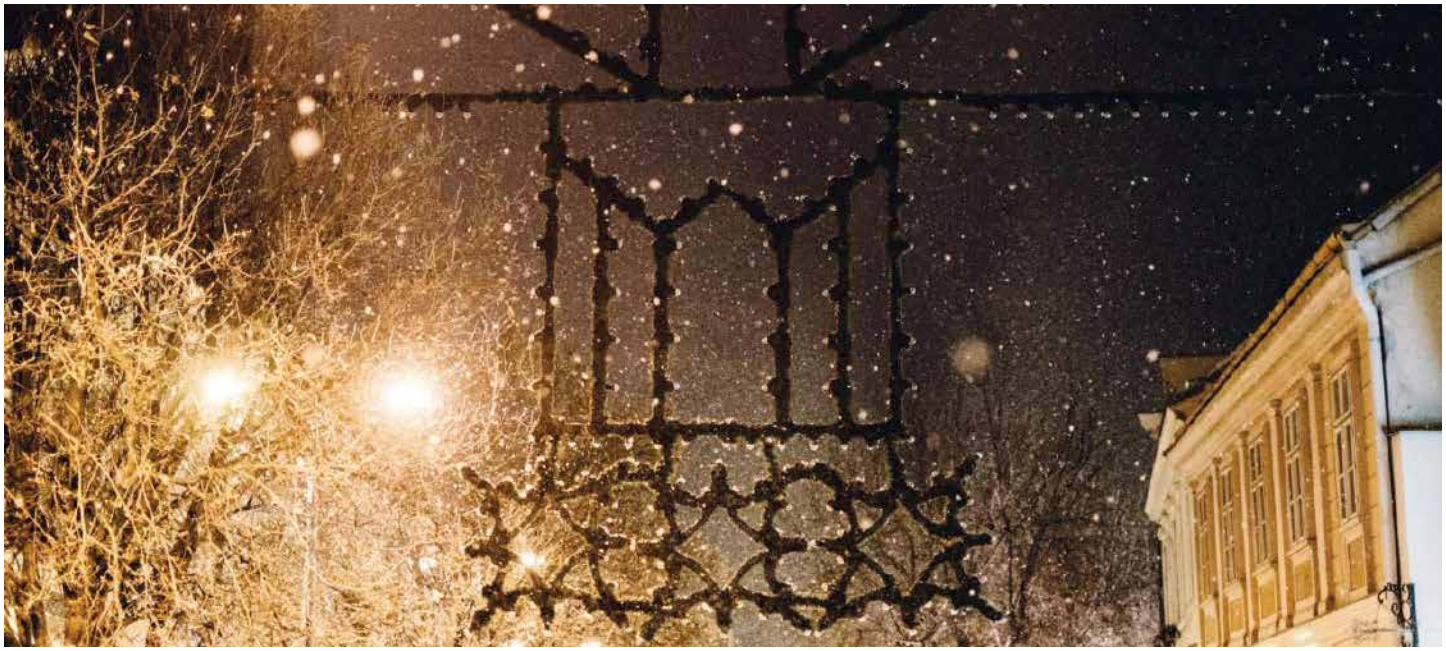

„Segítsünk együtt, és külön-külön is!”

„SZÉPÜLJÖN A RÁNK HAGYOTT ÖRÖKSÉG!”

Ábrahám Ferenc

„Bizalmas szívvel járom a világot,
S amit az élet vágott,
Behegesztem a sebet a szívemben,
És hiszek újra égi szeretetben,
Ilyenkor decemberben.” Juhász Gyula

TIK-TAK, TIK-TAK, TIK-TAK… telik az idő. Újra itt az év vége, közeleg a karácsony szent ünnepe. 2017 a TAK éve volt. 2018 még mindig a TAK éve. És a jövő is a TAK éve lesz.

Mit teszünk, mi építészek azért, hogy a társadalom karácsonyfája alá szakmai öntudatunkkal azonos szinten álló, maradandó ajándékokat tegyünk le? A TAK és a településképi törvény egy olyan lehetőség a magyar települések lakossága, vezetői és a tervező építészek, mérnökök számára, amellyel tanulni kell élni, megpróbálni nem visszaélni, és mindent elkövetni, hogy az az építészeti, táji örökség, amit elődeink ránk hagytak, csak szépüljön, értékesebb legyen, és semmiképp se károsodjon.

Tudunk élni vele??? Sokan emlegetik, hogy a jelenlegi jogrend minden felelősséget az építész nyakába vart!

DE. Nem volt-e ez a felelősség eddig is a miénk? Csak elbújtattuk a megbízó utasításai, a hatóságok hozzájárulásai és pecsétjei mögé. Elég csak megnézni a ma épülő, ingatlanfejlesztés címén a sokszor családi ház számára is kicsi telekre beszuszakolt „lakóparknak” titulált lakógettókat. Átépült utcaképeinket. Emlegetjük a Kádár-kockákat! De, vajon ezek a ma épülő épületek valóban az építészeti minőség irányába vezetnek?!

A hatóságok sok-sok éve már csak a paragrafusok kipipálásával foglalkoznak. Elmúlt az az idő, amikor még az építési hatóságtól elvárhattuk, hogy az épület esztétikai és funkcionális minőségét is vizsgálják, amikor a főépítészek még az építészeti minőséggel is foglalkozhattak. Nem csak a lakásépítésről, családi házakról van szó.

A TAK, mint eszköz ebben tudna egy új ösvényt vágni a számunkra. Ha a felelősségünk felemelkedne arra a szintre, hogy az általunk tervezett épületről ne akkor derüljön ki, hogy sérti a környezetét, nem szép, nem jó, és nem illeszkedik sehová, amikor már megépült. Ha a településeink élnének a TAK adta lehetőséggel, és valóban foglalkoznának a település értékeivel. Ha a hatóságoknak valóban csak a paragrafus mellékleteit kellene vizsgálni. Hiszen mi, felelős építészek végiggondoljuk mindazt, amit a szakmánk, hivatásunk elvár tőlünk.

A felelősségünket az épített környezetünk iránt.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok mindenkinek szép, békés karácsonyt, és a következő TAK évében is sikeres, boldog új esztendőt!

„Amikor úgy érzem, hogy semmi sem sikerül, a kőtörők munkájára gondolok, akik százszor is ráütnek a nagy kődarabra, s azon még csak egy repedés sem látszik. A százegyedik kalapácsütésnél azonban a kő kettéválik, és én tudom, hogy nem az utolsó csapástól, hanem attól a száztól, amit előtte mértek rá.”

Jacob van Rijs holland építész

Felelősségünk épített környezetünk iránt

TAK KIÁLLÍTÁS ÉS KONFERENCIA, BIENNÁLÉ

Tanai Ibolya

Vas megyében tevékenykedő építészek, belsőépítészek, táj- és kertépítészek közelmúltban készült munkáit ismerhetik meg az érdeklődők az idei Vasi Építészeti Biennálén. Az AGORA-Savaria Filmszínházban nyílt kiállításon a megye településeinek arculati kézikönyveiből is látható válogatás.

Családi és társasházak, középületek, közterek, sport – és ipari létesítmények szerepelnek a Savaria mozi aulájában elhelyezett fényképeken. A tervezők által beküldött munkák közül a Vas Megyei Építész Kamara elnöksége válogatta ki azokat, amelyeket vizuálisan, funkcionálisan és a kivitelezés szempontjából is jó minőségűnek ítélt. Nem rangsorolták az épületeket, nem is ez volt a cél, sokkal inkább az, hogy mi, itt élők – mint potenciális megrendelők – minél több jó példát lássunk, és ezzel vizuális kultúránk fejlődjön.

Hasonló kiállítást először 2002-ben rendeztek – tudtuk meg Ábrahám Ferenctől, a kamara elnökétől –, majd 2004-ben úgy döntöttek, hogy minden második évben bemutatkozási lehetőséget biztosítanak a megye építészeinek. A gazdasági válság évekre visszavetette a tervezést és az építést, de 2016-ban már elegendő anyag gyűlt össze egy kiállításhoz. A konjunktúra idén még inkább éreztette a hatását: most először jóval több pályázatot juttattak el a tervezők a kamarához, mint amennyit végül bemutatásra érdemesnek találtak. A paletta sokszínű: a kiállításon látható harmincegy épület között szinte minden van a családi háztól a ravatalozón át a múzeumi épületig.

Az építész kamara ezúttal a 2017 végéig minden városban és faluban elkészített települési arculati kézikönyvekből is bemutat több mint harmincat. A tablókon látható fotók érzékeltetik, épített örökségünknek milyen helyi értékei vannak az egyes településeken, amelyet megőrizni, vagy egy-egy új beruházás esetén figyelembe venni érdemes. Hogy lehetőleg elkerülhetők legyenek azok az esetek, amikor egy-egy giccses, ormótlan vagy éppen szürke, egyhangú létesítmény idegenként terpeszkedik az élő településszövetben. A kézikönyvnek különösen nagy jelentősége van most, amikor a családi házak építését csak bejelenteni kell, engedélyeztetni nem – vagyis a települések

Ábrahám Ferenc elnök és Harangozó Bertalan kormánymegbízott a megnyitón

Harmincegy épület látható a biennálén

arculata sokkal inkább függ a lakosság ízlésétől, mint korábban.

A kiállításokat Harangozó Bertalan kormánymegbízott nyitotta meg, aki köszöntőjében azt hangsúlyozta: minden településnek megvan az egyedi arculata, amelynek megőrzését, a szerves fejlődést és a helyi identitás erősödését szolgálják az arculati kézikönyvek, és az ezek nyomán született helyi rendeletek. Megalkotásukról és gyakorlatban való érvényesítésükről konferencián cserélték ki tapasztalataikat, mondták el véleményüket az építészek és a települések vezetői. A szakmai beszélgetést Csermelyi Andrea állami főépítész összefoglalója vezette fel, Takács András, a Vas Megyei Építész Kamara alelnöke a Településképi Arculati Kézikönyvek tapasztalatairól szóló diasorozatot ismertette.

A vasi kiadvány

2002-ben rendezett először a kamara bemutatkozási lehetőséget a vasi építészeknek

Csermelyi Andrea állami főépítész összefoglalójával kezdődött a konferencia

TISZTÚJÍTÁS: VMMK

ELNÖKSÉG:
Nádor István elnök
Déri Lajos alelnök

ELNÖKSÉGI TAGOK:
Czap Attila
Nagypál Tibor
Szabó Eszter
Szimandel Dezső
Tóthné Temesi Kinga

A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG TAGJAI:
Horváth Gyula Vladímir elnök
Dankovics Erzsébet
Krenner Róbert

AZ ETIKAI-FEGYELMI BIZOTTSÁG TAGJAI:
Bukits Zoltán
Fenyvesi Béla
Kapolcsi Imre
Mór Tibor
Somlai Péter
Somogyi Péter
Takács Péter

SZAKCSOPORT-VEZETŐK:
Dr. Idrányi Zsolt elnök
épületgépészeti szakcsoport

Horváth-Őri Györgyné elnök
geodéziai – és geoinformatikai szakcsoport

Gáspár Ferenc elnök
környezetvédelmi szakcsoport

Tóth Tibor elnök
közlekedési szakcsoport

Lőrincz Csaba elnök
tartószerkezeti szakcsoport

Szimandel Dezső elnök
vízépítési – és vízgazdálkodási szakcsoport

Nagypál Tibor elnök
elektrotechnikai szakcsoport

Szavazatszámlálás

Andráskay Ede előadására sokan voltak kíváncsiak

A várakozás...

TISZTÚJÍTÁS: VMÉK

ELNÖKSÉG:
Ábrahám Ferenc elnök
Takács András alelnök

ELNÖKSÉGI TAGOK:
Mátisné Grubánovits Andrea
Pintér Gábor
Portschy Tamás

A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG TAGJAI:
Mangliár László elnök
Csóka Csaba
Joó László

A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG PÓTTAGJAI:
Gácsi József
Rózsa Erzsébet

AZ ETIKAI-FEGYELMI BIZOTTSÁG TAGJAI:
Babos Edit elnök
Csermely-Persa Éva
Kiss Albert
Litkei Tamás
Piroska László
Rápli Pál
Szily Adrien

AZ ETIKAI-FEGYELMI BIZOTTSÁG PÓTTAGJAI:
Csordás Ágnes
Hende A. Marcell

KÜLDÖTTEK:
Ábrahám Ferenc
Takács András
Mátisné Grubánovits Andrea
Pintér Gábor
Portschy Tamás
Mangliár László
Babos Edit

PÓTTKÜLDÖTTEK:
Piroska László
Rápli Pál

Az új Irokéz Galéria adott otthont a 2018. évi tisztújításnak

Két napirendi pont között...

Tanácskozási szünetben a Vasi Építészeti Biennálé tablóit böngészték a tagok

AZ EGYSZERŰ BEJELENTÉS JOGSZERŰ MEGTÉTELE - AZ ÉPÍTÉS FOLYAMATA ÉS A NAPLÓVEZETÉS

Csermelyi Andrea
állami főépítész

Az egyszerű bejelentések építésfelügyeleti hatóságok által tapasztalt típushibái ismertetésének utolsó részét olvashatják. A hivatkozott jogszabályok rövidítéseinek kifejtése az előző részben megtalálható.

Az építés folyamata és a naplóvezetés

Az építés megkezdésének alapfeltétele tehát a korábban már ismertetett jogszerű bejelentés megtétele, folytatására vonatkozóan is szabályokat állapítanak meg a már hivatkozott jogszabályok, e rendelkezések megsértése közül – számtalan van – csak a jellemzően visszatérőket emelem ki.

A szerkezetek eltakarásáról sajnos nagyon ritkán értesítik előre a kivitelezők az építtetőt, illetve a műszaki ellenőrt, illetve előzetes értesítés esetén is elmarad a jogszabályban előírt ellenőrzés dokumentálása, holott az Eljr. 65. § (1) e) pontja szerint ennek hiánya a kivitelezés azonnali leállítását vonja maga után. Ez a jogsértés csak a hatóságok által kirendelt szakértő eljárásán keresztül orvosolható, ami egyrészt elnyújtja a kivitelezési folyamatot, másrészt többletköltséget okoz.

Az Épkivr. 9. § (1) bekezdése szerint az építtetőnek tervezési szerződést kell kötni a tervezővel – ebbe beleértendő az építész és a szakági tervező is. A tapasztalat az, hogy a szakági tervezők nem kötnek szerződést, ennek indoka gyakran az, hogy korábban ez nem volt előírás.

Az építész tervezővel megkötött tervezési szerződésből a R. 3. § (1) bekezdésben foglaltak ellenére hiányoznak a kötelező tervezői művezetés feltételeire vonatkozó pontok. Ugyanez a bekezdés írja elő, hogy az építész tervezőnek legalább hat alkalommal kell tervezői művezetést végeznie, ebből az utolsó alkalommal kell nyilatkoznia a kivitelezési dokumentáció szerinti megvalósulásról. Visszatérő hiányosság, hogy a tervezői művezetői bejegyzések elmaradnak, vagy tartalmukban felületesek, szinte alig történik meg a kötelező hat alkalommal a bejegyzés.

Az elektronikus építési napló az a dokumentum, amely a későbbiek során hatósági, vagy bírósági eljárásokban bizonyítékként használható fel, ezért különösen súlyos, az építésfelügyeleti bírságról szóló 238/2005.(X.25.) Korm. rendelet (Br.) is kiemelten kezelt jogsértésnek tekintendő a nem jogszabály szerinti vezetése. Sok esetben a napi jelentések csak címszavakban ismertetik a munkafolyamatot. A várható munkafolytatási nap megjelölése gyakran helytelen, nem ellenőrizhető (pl. következő naplóbejegyzésig nem történik munkavégzés, a megrendelő jelzéséig nem történik munkavégzés). Az építési munkaterületen keletkezett építési-bontási hulladék mennyiségét, és fajtáját nem adja meg a kivitelező. Az eltakart munkarészekkel kapcsolatos bejegyzések általánosan fogalmaznak, nem minősítik a megfelelőséget – műszaki ellenőr hiányában ez az építtető feladata. Sajnos, még mindig gyakori az idegen nyelvű dokumentum feltöltése is.

A napló nem jogszerű vezetése miatt az építésfelügyeleti hatóság a tervezőn kívül a kivitelezés minden szereplőjével szemben eljárhat (tervezői művezetést végzővel is).

Tisztelt Kollégák! Amennyiben az általam leírtakkal, vagy egyedi üggyel kapcsolatban további kérdések merülnek fel bennetek, kérem, hogy közvetlenül az elsőfokú építésfelügyeleti hatóságokat keressétek a már ismert elérhetőségeken.

Az építés megkezdésének alapfeltétele a jogszerű bejelentés megtétele

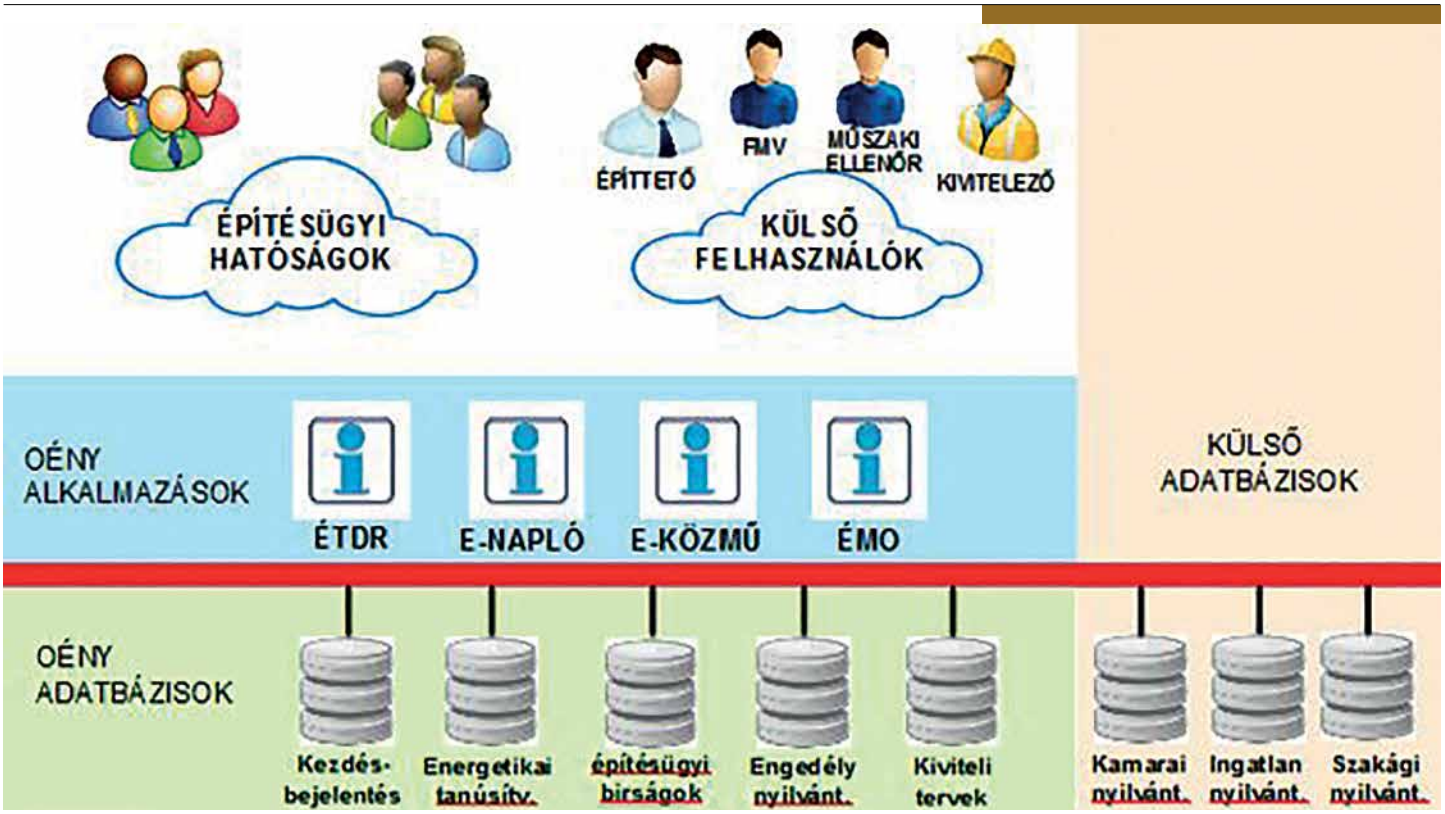

Az e-napló hatósági, bírósági eljárásban bizonyítékként felhasználható

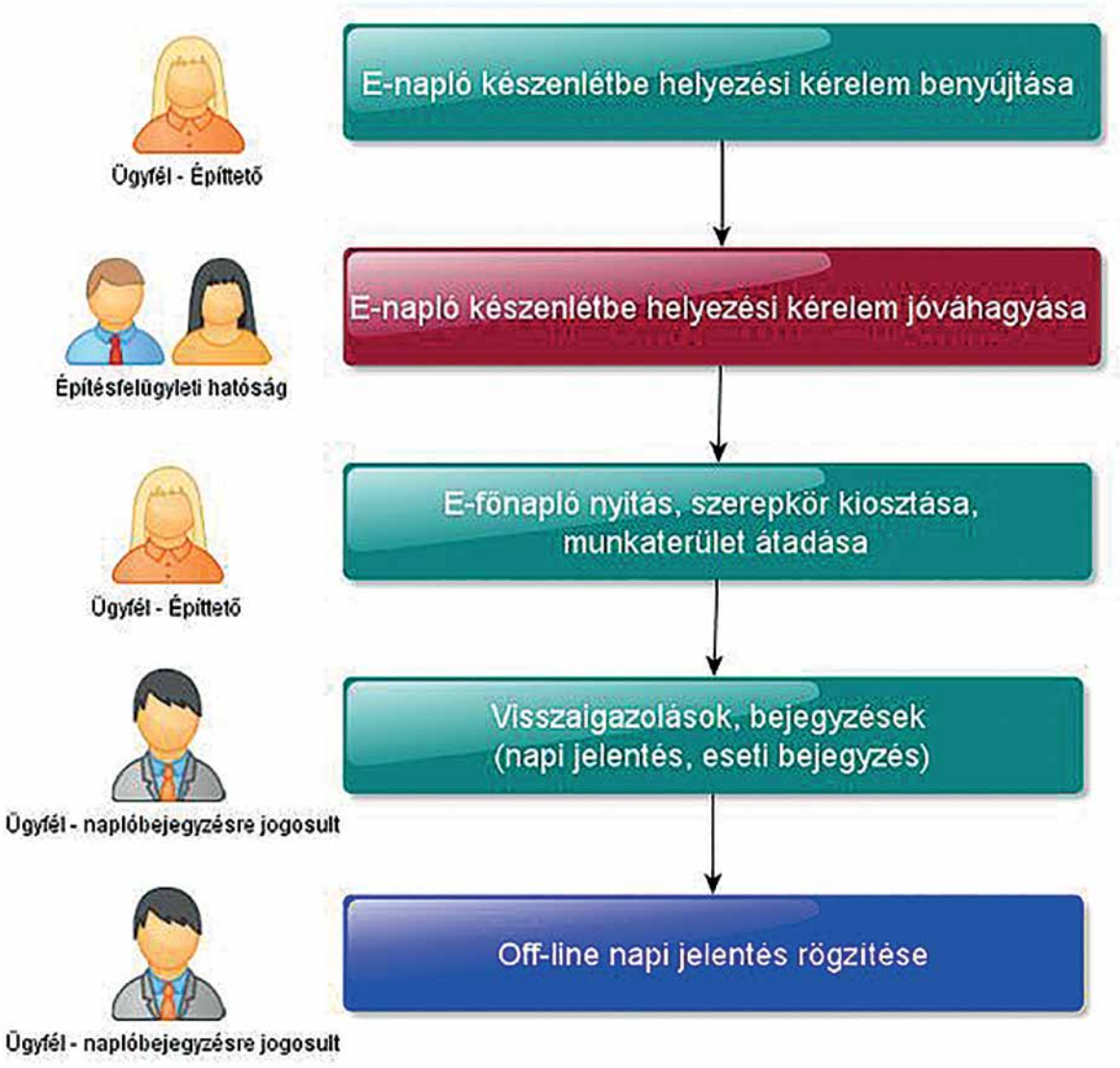

Idegen nyelvű dokumentum feltöltése nem megengedett

A FAL TÚLOLDALÁN

Kiss Albert
okl. építészmérnök

Csermelyi Andrea állami főépítész háromrészes, az egyszerű bejelentéssel, építési naplóval foglalkozó sorozata a szakmagyakorlók számára néhány elgondolkodtató és meggondolandó tanulsággal szolgál. Azt hiszem, még hosszan sorolhatnánk hibáinkat. Az írásban felsoroltak egy részét akarva-akaratlanul néha magam is elkövettem. De, aki bent van a szakmában, tudja, sok a fóka, kevés a vadász. Mindenki tele van munkával (remélem), a szakági tervezők, kivitelezők is túlterheltek. Egyik munkából a másikba csapunk, persze, az építtető is türelmetlen.

Információdömping

A főépítész asszony által leírtakat elismerve, és nem vitatva, lássunk néhány tapasztalatot a másik oldalról is. A jogszabályban előírt ellenőrzésszámot az építésfelügyelet sem tudja teljesíteni, valószínűleg a naplók, építkezések nagy száma miatt. Az egyes területi építésfelügyeletek, nem egy esetben egyes ügyintézők ellenőrzési gyakorlata, észrevételei nem egységesek. Egyes alkalmakkal megértőbbek az esetleges hibák észrevételezése során, máskor nem annyira. Volt részem olyan ellenőrzésben, ahol addig-addig „fokozódott a nemzetközi helyzet", míg az építésfelügyelő mégis megállapíthatta, „na, már megint nincs rajt a sapka..." Aztán: a néhány hónappal korábbi ellenőrzésen még helytálló szakmagyakorlói tevékenység manapság már helytelenné vált, egész egyszerűen jogszabályi értelmezésbeli változás miatt.

Ja, igen: jogszabály-értelmezés. Ugyanazon jogszabályi hely többszöri átolvasás, értelmezés után nálam fehér, az építésfelügyeletnél fekete. Történt ugyan utalás arra, hogy a jogszabály alkotói továbbképzésen hallott, vagy internetes forrásból származó építésfelügyeleti információk alapján, miért kell feketének tekinteni a fehéret, de kézzel fogható forrást kérésem ellenére sem kaptam. Talán össze kellene gyűjteni, és a szakmagyakorlók számára is hozzáférhetővé tenni ezeket az információkat.

Meggyőződésem, tapasztalatom, hogy a kivitelezéssel összefüggő szakmai jogszabályokat maradéktalanul nem lehet betartani a dolgok jelenlegi állása szerint – sem kivitelezői, műszaki vezetői, sem műszaki ellenőri, tervezői művezetői oldalról. Pl.: műszaki ellenőrként valaki maradéktalanul be szeretné tartani a

szakmai kötelezettségeit, naplóvezetési feladatait, párhuzamosan két-három építkezésnél többön nem működhetne közre, persze, más feladatokban sem. Mondjuk, alkalmanként 500 e Ft (bruttó) a jó esetben átlagban egy évig tartó építkezésenként = 125 e Ft /hó. Ez még a minimálbért sem éri el... Hát, akkor tervezzünk, művezessünk, műszaki ellenőrizzünk, naplózzunk 15-20 építkezésen, és vállaljuk a rizikót.

Jómagam két-három évre is visszamenően közel harminc nyitott naplóban vagyok valamilyen szerepkörben érintett. Ha mindegyiket napi rendszerességgel megnyitnám, átnézném, eltelne a nap. Tervezni is kellene, kicsit a családdal is lenni, ja, meg aludni néhány órát... Valaki, valaki mondja meg: hogyan legyek napra kész mindenhol?

Írásomat egyben a témával összefüggő tapasztalatokat gyűjtő és ismertető sorozat első elemének szánom. Szeretnék rávilágítani egyes szakmai akkut problémákra, jogszabályi fonákságokra. Jó lenne együtt gondolkodni, egyértelmű szabályozás, értelmezés mentén dolgozni, az építőipar szekerét egy irányba tolni!

Szükséges az egyforma jogszabály-értelmezés

Közösen felfelé...

A HALADÁS SPORTKOMPLEXUM

Benkő Péter
E.On Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt.
Szombathelyi Üzem
projektgazda, műszaki ellenőr

A Rohonci úti futballpálya története közel egy évszázadra tekint vissza. A pályát 1919. óta használják, elsőként a Szombathelyi Haladás Vasutas Sport Egyesület labdarúgói vehették birtokba. 1936-ban a Haladás labdarúgó csapata bekerült a NB I-be, ezért a játékteret és a pályát körülvevő létesítményeket a szabályrendszernek megfelelően fejleszteni kellett. Az évek során megépültek a lelátók nyugat és kelet irányban, valamint az északi és déli körlépcső, majd a fedett lelátó is, összesen 12.500 ember befogadására lett képes a stadion. A 80-as évek közepén felállították a megvilágításhoz szükséges oszlopokat, viszont a komplett világítás átadására csak 1989. őszén került sor, melyet tíz év múlva fel kellett újítani. A stadion és létesítményeinek állapota a 2000-es évek elejére rohamosan leromlott.

Múlt

Jelen

Először 2015-ben lehetett arról hallani, hogy valóban megvalósulhat az új Haladás Sportkomplexum megépítése. A tervek alapján, a területen két különböző funkciót alakítanak ki: egy labdarúgó stadiont a kiegészítő helyiségeivel, illetve az egyéb sportok számára sportcsarnokokat. Utóbbiban helyet kap két labdajátékterem kézilabda, röplabda és futsal részére, az egyik 450 fős lelátóval is rendelkezik, a másik edzőcsarnok. Ugyanebben az épületrészben sakkterem, birkózó, ökölvívó és súlyemelő csarnok is kialakításra került, így konditermet is létrehoznak. A nemzetközi mérkőzések megrendezésére is alkalmas focistadion teljes egészében fedett lelátójú, amely 8.903 főt lesz képes befogadni.

A hír 2016. februárjában beigazolódott, rekord gyorsasággal megkezdődött a régi stadion bontása. Első körben a régebbi, keleti, fedetlen betonlelátók, ezek után a fedett vasszerkezetű tribün, majd a négy darab közel 50 méteres világítást szolgáló oszlopok is bontásra kerültek.

Az új komplexum beruházás lebonyolításával megbízott Swietelsky-ZÁÉV Konzorcium 2016. júliusában beadta az új sportkomplexum villamosenergia-igényét, amely a régi stadion meglévő rendelkezésre álló teljesítménynek közel hatszoros villamosenergia igényét jelenti. Korábban egy darab idegen tulajdonú AHTR biztosította a 287 kVA teljesítményt.

A E.On szombathelyi üzem támogatásával a győri áramhálózati osztály 2016. júliusának végén megküldte az igénybejelentő részére a többletteljesítmény műszaki, gazdasági feltételeit. Az ajánlatkérő előre jelezte az igénybejelentésénél, hogy az 1725 kVA – es igényt egy kétirányú középfeszültségű kábelhálózati rendszerről szeretné vételezni. Ennek a jóval nagyobb nagyságrendű igénynek a leghamarabbi rendelkezésre állására 2017. július 1-je lett meghatározva. A konzorcium az előzetes tájékoztatóban szereplő feltételeket 2016. szeptember közepén elfogadta, melynek lényege a következő: az említett kétoldalú ellátást akkor tudja az áramszolgáltató biztosítani, ha a Szombathely város 10 kV – os kábelhálózat Szőllős-Juhász Gyula-Derkovits elnevezésű kábelkör a jelenlegi technikum és a Bolyai transzformátor állomások között felfűzésre kerül, a stadion nyugati részében kialakított középfeszültségű kapcsolótérbe.

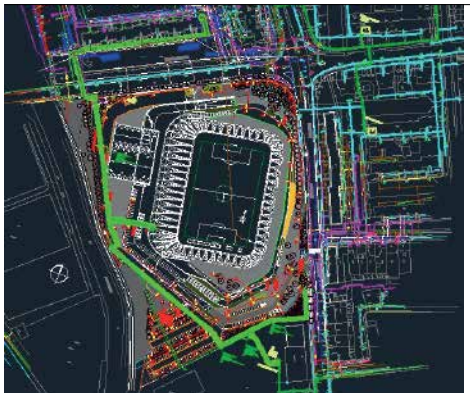

Középfeszültségű kábel nyomvonala

Transzformátorgép

A teljes műszaki átadás 2017 végén megtörtént

Üzemviteli szempontból ez lenne az objektum fő ellátási iránya, de, hogy megfeleljünk a kétoldalú betáplálásnak, a Derkovits-Szűrcsapó II. épített házas transzformátor állomástól a stadion északnyugati részéből szintén egy középfeszültségű célkábelt indítunk a főelosztóhoz.

A középfeszültségű ellátás érdekében közel 1100 folyóméter új nyomvonalban építünk ki kábelt, részben bonyolult közterületeken, parkolón és a Bartók Béla körúton átvezetve. A kábelek összefogása érdekében az üzemvitelnek megfelelően, három darab középfeszültségű biztosító berendezést építünk be. A berendezések száz százalékban E.On tulajdonban maradnak, a középfeszültségű térből épült ki az átkötés a már idegennek mondható Haladás tulajdonú kapcsolótérbe.

Középfeszültségű kábelek: NA2XS(F)2Y 1X240RM/25 10KV

Kapcsolóberendezések: SF6-OS KKKL 20 kV NB-IIDI, SF6-OS KKL 20 kV NB-IDI valamint egy bővíthető SF6-OS KKL 20 kV és Schneider Flair 22D zárlatjelzők kerülnek a berendezésekbe. A stadion transzformátor tereibe 1 – 1db SIEMENS 11/0,4 kV ; 2000kVA –es gép került beépítésre.

Az ajánlat elfogadása után szombathelyi üzemünk a Villkász Kft. tervezőjét, Koós Jánost bízta meg a villamos tervezéssel. Egy gyorsított egyeztetést követően a beruházóval, valamint a SZMJV Önkormányzat képviselőjének részvételével próbáltuk a lehető legrövidebb időben belül pontosítani a mindenki által megfelelő nyomvonalakat. A sikeres egyeztetés 2016. november közepén megtörtént. Ezek után már csak a pénzügyi részleteket kellett pontosítani, hiszen a csatlakozási szerződésben szereplő összegek kiegészültek a kért második irányú ellátás, valamint a meglévő berendezések egy részének szükséges átépítése miatt. A Swietelsky – ZÁÉV Konzorcium a beruházáshoz szükséges ráeső forrásokat 2016. december elején elutalta. A Villkász Kft. által rekord gyorsasággal elkészült kiviteli terveket 2017. januárban a szombathelyi hálózati üzem jóváhagyta. Benkő Péter projektgazda 2016. december hónapban elindította az egyedi középfeszültségű berendezések beszerzését, amely lezárásra került, a standard anyagokkal együtt már rendelkezésre állt 2017. március közepére.

2017. február elején megkötöttük a szerződést a hálózatépítő partnerünkkel, a Villkász Kft.-vel. A szerződésben április végi befejezést határoztunk meg. Úgy véltük, amennyiben a tervezett márciusi kezdésnek nem lesz technikai akadálya, tudjuk tartani az április végi befejezést, amely idő szerint jóval kedvezőbb, mint, amit a konzorcium meghatározott az igénybejelentésnél.

A vezetékjogi engedélyezés jogerőre lépésének napjáig pedig a helyi áramhálózati üzemeltetővel előkészítésre kerül az üzemviteli megállapodás, amely nélkülözhetetlen a tervezett, május eleji feszültség alá helyezésnek, próbaüzemnek. A munkaterület átadás-átvétel 2017. március 20-án megtörtént. A folyamatban lévő érintettek heti rendszerességgel találkoztak az építés helyszínén, ahol átbeszélésre került a kiemelt projekt aktuális állapota a szombathelyi üzem életében.

2017. június 9-én az új középfeszültségű kábelszakaszok üzembe helyezése megtörtént, a kapcsoló berendezések működnek. A vállalatunk által ígért kivitelezési határidőket tudtuk tartani a műszaki átadás-átvétel megtörtént. 2017. augusztus 28-án pedig az üzemirányításunk támogatásával „színlelt" üzemzavart vezettünk le, amely azt jelentette hogy a városi 10kV-os kábelkör egyik oldali kikapcsolásával elvettük a feszültséget és az áttérést a védelmekre, kapcsoló berendezésekre bíztuk, amelyek sikeresen működtek a második oldali betáplálásról, a sportkomplexum ellátása zavartalan volt. Az új sportkomplexum teljes műszaki átadása 2017. végén megtörtént. Igazán szép feladat volt végig kísérni ezt a projektet.

Köszönjük a Villkász Kft.-nek, a ZÁÉV-nek, a Zalaelektro Kft.-nek, üzemeltető kollégáimnak, és mindenkinek, aki támogatta, segítette a közös munkát!

A létesítmény létrehozásának közreműködői:
Nagypál Tibor tervező: fogyasztói középfeszültséű oldal
Koós János tervező: E.On oldali középfeszültségű hálózat és berendezések
Horváth Gyula Vladimír: BMSK műszaki ellenőr

A bontás

A Vas Megyei Mérnöki Kamara
a korábbi zajos sikereken és táblás házakon felbuzdulva
ismét megrendezi a vasi mérnökök farsangi mulatságát.
Aktuális bálunk vezérfonala a humor lesz,
ezért ezt a szlogent kölcsönöztük a Gencsapátiban született,
gasztro-újságírótól, Vinkó Józseftől:

„A nevetés olyan az embernek, mint sörnek a csapolás"

VASI MÉRNÖKBÁL 4.0

Helyszín: Weöres Sándor Színház, Krúdy Klub & Étterem
Időpont: 2019. február 2., szombat este

Bálunk díszvendége:
NAGY GYULA okl. gépészmérnök
a Magyar Mérnöki Kamara elnöke

A Bál rövidített tartalomjegyzéke:

Vas Megyei Mérnöki Kamara kitüntetéseinek átadása
Mikó István Jászai Mari Díjas Érdemes művész:
A gyomor örömei

A VMMK horvát barátai, a Guslice tambura együttes

Krúdy Gyula nevéhez méltó
VACSORA
Éhen Gyula kímélő menü, a húson túli világból
Krúdy Gyula dőzsi menü, gourmand írónk kedvenceiből
Nagy Gyula mérnök menü, válogatás elnöki étkekből

Galaxy tánczenekar

Tombola

Báli beugró 12.000 Ft/fő
Kísérő rendezvény a Magyar és Molnár Pálinkaház gyümölcskóstolója

Rutinos és elsőbálozó mérnökeinket, társaságukat, vendégeinket
nagy szeretettel várjuk!
Részletes program és menü később.
Előzetes bejelentkezés a kamara Titkárságán lehetséges,
de előfoglalási kedvezményt nem tudunk biztosítani.
Műsorváltozás lehetséges, de nem valószínű.

VAS MEGYEI MŰSZAKI BÁL 2019.

Helyszín: Hotel Írottkő, Kőszeg
Időpont: 2019. február 23-24.

ELŐZETES PROGRAM:

2019. február 23. (szombat)

12 órától:
A szállás elfoglalása (kétágyas szobákban), városnézés, ismerkedés Kőszeg építészeti, táji és gasztronómiai értékeivel

18 órakor:
Megnyitó
A Vasi Építészeti Biennálé 2018 kőszegi bemutatkozása
19 órakor:
Pohárköszöntő – nyitó műsor

19.45 órától:
Vacsora: svédasztal (ital: rendelés alapján)
Tánc, vigalom
Zene: Cabo Wabo Party Band

22 órakor:
Műsor

24 órakor:
Tombolahúzás, majd éjféli büfé
Zene, tánc hajnali 4-ig

2019. február 24. (vasárnap)

9 órától 11 óráig:
Bőséges svédasztalos reggeli

12 óráig:
A szálloda elhagyása

A bálra előzetesen jelentkezni lehet személyesen, telefonon vagy e-mail-ben.
A részvételi díj ez évben is változatlanul 16.000 Ft /fő!

Műszaki bál évről évre a Hotel Írottkőben

Vacsora 19.45 órától

A Cabo Wabo Party Band nélkül nincs Műszaki bál

MAGYAR LÁSZLÓ (1818-1864.) EMLÉKMŰVÉRŐL

Balogh Péter
okl. építészmérnök

Minden település identitásához hozzátartoznak az emlékművek, szobrok – jelezve, hogy az adott közösség kit, vagy mit tartott történelme során arra érdemesnek, hogy valamilyen képzőművészeti alkotással kifejezze megbecsülését.

Az emlékmű egy részlete

Szombathelyen is több különböző emlékmű található, közülük különösen kiemelkedik a karicsai Perint-híd mellett álló igen szép arányú Magyar László emlékmű. Magyar László, az első magyar Afrika-kutató éppen 200 éve (1818. nov. 13.) született Szombathelyen. Születési helye sokáig vitatott volt, mígnem Thirring Gusztáv és Géfin Gyula tisztázták, hogy ő kétséget kizáróan városunk szülötte. Ez a felismerés megjelent a sajtóban (Vasvármegye 1937.03.28.), amelyre felfigyelt dr. Pável Ágoston, a Vasi Szemle főszerkesztője, és mozgalmat indított egy méltó emlékmű felállítására. (A Vasi Szemlének már volt néhány sikeres akciója, pl. A Gáyer szobor, Széchenyi emléktábla stb.) Pável levelet írt 1937. júliusában dr. Újváry Ede polgármesternek, melyben bejelentette szándékukat, és a helyszínt, és engedélyt, valamint anyagi segítséget kért. A polgármester biztosította támogatásáról, de tervet kért. Pável Ágoston felvette a kapcsolatot Rumi Rajki István szobrászművésszel, aki ekkor már Pesten élt, de a Szent Márton szobor pályázatával kapcsolatban többször leutazott Szombathelyre, s valószínű, hogy a „Harcosok"-kal is ezidőtájt foglalkozott.

Rajki felajánlotta e célra a budapesti tengerészeti emlékmű pályázatára beadott allegórikus „Niké" c. szobrát csekély tiszteletdíj ellenében. Ezen a többfordulós pályázaton Pázmándi István építésszel együtt indultak, dicséretet ugyan kaptak, de nem ők nyertek. Pável ezzel párhuzamosan felkérte Zalai Tóth János városi főmérnököt az építészeti tervek elkészítésére, aki ezt jóbarátjával, R. Rajkival egyeztetve el is készítette ellenszolgáltatás nélkül. (Közös munkájuk volt a Tűzoltók Emlékműve 1934-ben!). Alkotásuk koncepciója lényegében rokon volt a tengerész emlékmű gondolatával: egy függőleges felkiáltó jelként szolgáló karcsú oszlop, tetején egy nőalak, amely most „angyal" névre hallgatott, egyik kezében nem kard, hanem koszorú van, a másikban fáklya. Az oszlop lábánál egy kisebb tömbön míves bronztáblát helyeztek el, amelyen szöveg, és Magyar László képzeletbeli arcmása van, amelyet Radnóti Kovács Árpád rajza után mintázott meg a szobrász. Az építmény kivitelezője Horváth József kőfaragó mester volt, a követ Dunaalmásról szerezték be. Az egynézetű kompozíció Rajki útmutatása szerint az evangélikus templom irányába néz, és értékes városképi eleme az itt kialakult közlekedési csomópontnak. A jórészt közadakozásból állított emlékmű felavatására 1938. szeptember 18-án került sor ünnepség keretében, jeles személyek (pl. Cholnoky Jenő prof.) részvételével.

Rekonstruált arckép

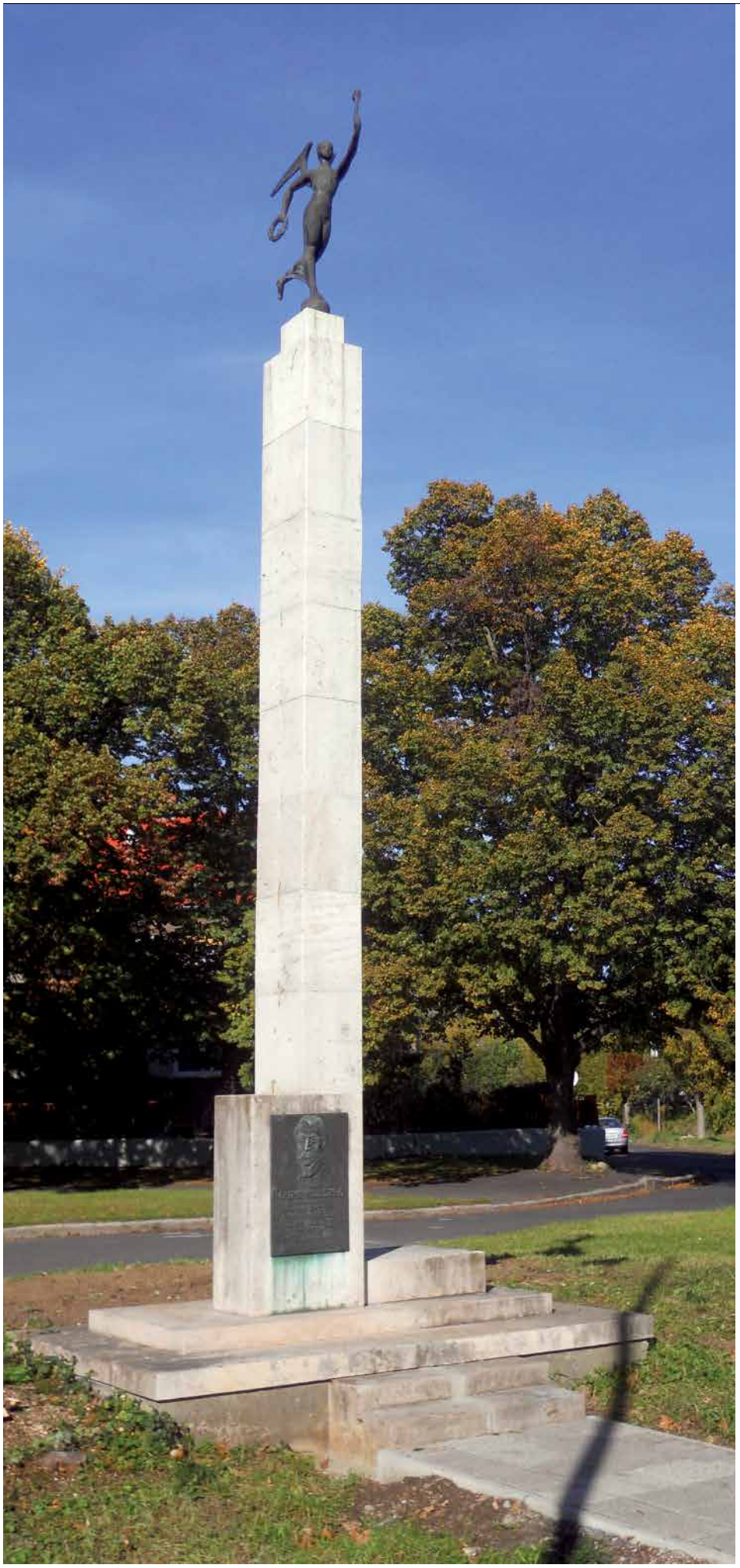

Az emlékmű

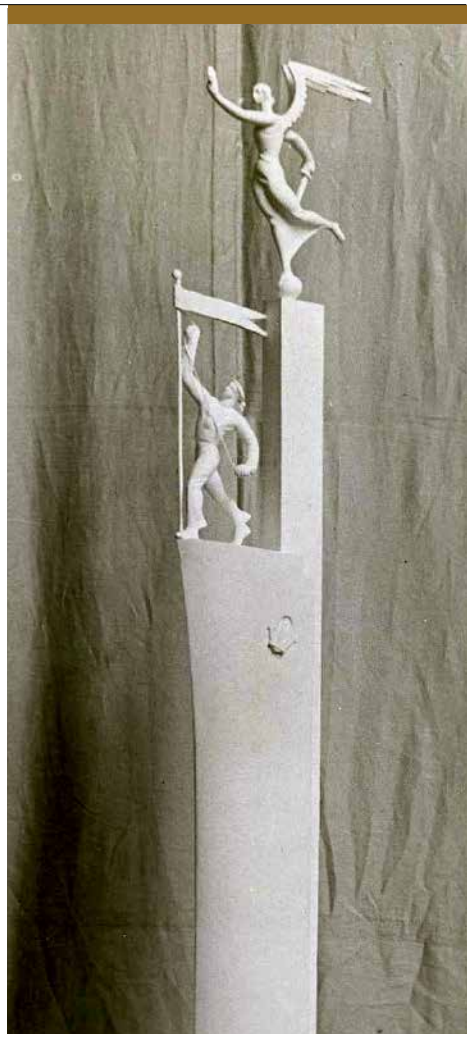

Pályamunka a tengerészeti emlékműre

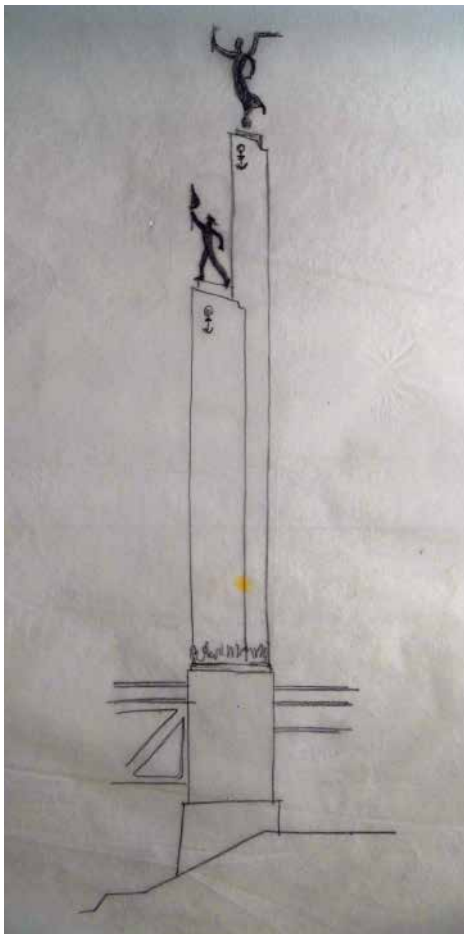

A pályázat papíron

BODÁNYI ÖDÖN, A MODERN SZOMBATHELY FŐMÉRNÖKE

Melega Miklós
várostörténész

Megválasztásának körülményei

A folyamatban levő közművesítési munkálatok vezetésére sürgősen új, alkalmas szakembert kellett találni, a pályázati felhívásokat helyi és országos lapokban is megjelentette a város.[1] A megüresedett főmérnöki állás betöltésére kiírt pályázatra kilencen jelentkeztek. A folyamodók – az előírásnak megfelelően – mindannyian okleveles mérnökök voltak, s nem egy közülük már városi mérnöki gyakorlatot is a háta mögött tudhatott. (Többek között Kassa, Nagyvárad, Pécs, Szeged városi mérnöke is pályázott). A képviselők választása azonban nem rájuk, hanem egy a vasúti-, magán-, és részben városi mérnöki gyakorlattal rendelkező mérnökre, Bodányi Ödönre esett. Megválasztásában szerepet játszott 20 éves komoly szakmai tapasztalata és elismert publikációs tevékenysége: hogy *„pályanyertes műveivel irodalmi téren is szép hírnévre tett szert".*[2]

Szakmai előélete

Bodányi Ödön 1858. szeptember 26-án az Arad vármegyei Kerülősön született.[3] Műegyetemi tanulmányait külföldön, Münchenben végezte, ahol 1878-ban mérnöki oklevelet szerzett. Diplomája honosítására később Budapesten, a József Műegyetemen tett "oklevél vizsgát".[4]

Pályafutását vasúti mérnökként kezdte. 1879 és 1893 között az Arad-Csanádi Vasút szolgálatában állott. Ez idő alatt Boszniában részt vett a Dobaj-Tuzlai vonal kiépítésében, 1885-től már mint építésvezető főmérnök. Ezután a Segesvár-Szentágotai Vasút építésének ügyét vette kézbe. "*A segesvár-szentágotai vasutat az elemi események következtében beállott hegycsuszamlások és a pénzügyi válság miatt rendkivüli nehézségek között építettem ki.*" – vallotta visszaemlékezésében. A vasútvonal feltűnést keltő és elismerésben részesülő magasépítményeit is Bodányi tervezte, aki a munkálatok és elszámolások befejeztéig, 1899 májusáig maradt a társaság szolgálatában.[5]

Mérnökségének első húsz évében egyéb szakterületeken is gyakorlatot és elismerést szerzett. Gyakran foglalkozott folyószabályozási műveletekkel. Az 1879-80 és az 1887-88-as évek rendkívüli árvizei alkalmával a védekezési munkálatoknál önkéntes segítséget nyújtott Arad városának. Fáradozásait elismerve több alkalommal is a város tiszteletbeli mérnökévé választották. Ilyen minőségben figyelemmel kísérhette az Arad város csatornázásának és vízvezetékének létesítésére irányuló előtanulmányokat. Segesváron – a vasúti építkezések kapcsán – jelentős utca-szabályozási munkálatokat hajtott végre.[6] Vasúti témájú tanulmányainak többsége a kor legrangosabb műszaki lapjában, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönyében jelent meg. Az egyesületben tartott tudományos előadásaiért 1893-ban "Hollán Ernő pályadíj"-at is nyert.[7]

Városi mérnöki tevékenysége

Az alkotóerejének teljében levő, 41 éves mérnök megválasztásakor kijelentette *„igyekezni fogok minden erőmből és teljes odaadással kötelességemet teljesíteni, hogy várakozásuknak megfeleljek és nagyrabecsült bizalmukat kiérdemeljem. Jól tudom, hogy a feladat, melyre vállalkozom nem könnyű, de remélem, hogy erőmet nem fogja meghaladni."*[8]

Bár Bodányi elődje hatalmas munkát végzett, az új főmérnök számára is bőven akadt tennivaló. Hivatalának elfoglalásakor a város csatornahálózata és vízvezetéke gyakorlatilag már készen állt, de a házi csatlakozások és a bővítési tervek elkészítése, a közművek felügyelete komoly mérnöki feladatot jelentett. Hogy a vele szemben támasztott elvárásoknak maradéktalanul megfeleljen, Bodányi behatóan tanulmányozta a gondjaira bízott művek terveit és működését. Szabadsága alatt tapasztalatszerzés céljából felkereste a budapesti és az aradi vízműveket. Ezen kívül kapcsolatot tartott fenn Farkass Kálmánnal, a vízvezeték és csatornaépítés elismert hazai szakemberével, s ismerte a külföldi szakirodalmat is. Éhen Gyula városépítő programjának utolsó felvonását a közműépítkezések alkalmával feltúrt, de attól függetlenül is siralmas állapotú utcák rendezése képezte. Az utcaburkolás tervszerű munkálatai 1899-ben vették kezdetüket.[9] A több évre elhúzódó, városképileg meghatározó, szakemberek által elismerőleg méltatott nagyszabású beruházás sikeres levezénylése is Bodányi érdemeit öregbítette. Építészeti alkotásokat is hagyott maga után. Ő készítette el a Kioszk homlokzatának, a Népfürdőnek, az I. kerületi és más elemi iskolának terveit is.[10] A város új, korszerű térképe is az ő irányítása alatt készült 1904-ben.[11] Városszabályozási terv elkészítésének hosszú ideje fel-felmerülő gondolata is Bodányi Ödön főmérnöki tevékenységének idején érkezett a megvalósulás küszöbére. A német városépítészet, várostervezés eredményeinek szakavatott ismerőjeként jó kezekbe került Szombathely város szabályozási tervének ügye. Az ő javaslatára fogadták el azt az alapelvet, hogy nyugati mintára nem egy részletes, hanem egy elvi tervre írjanak ki pályázatot, s a beérkező munkák értékes elgondolásainak felhasználásával a helyi igényeket és lehetőségeket jobban ismerő városi mérnöki hivatal készítse el a végleges terveket. Bodányi ennek szellemében szerkesztette meg a pályázati kiírást, de a pályamunkák elbírálásában időközben bekövetkezett halála miatt már nem vehetett részt.[12]

A dinamikusan növekvő város sokasodó építészeti ügyeinek adminisztrációja, a köz- és magánépítkezések ellenőrzése, a közművek fejlesztése és felügyelete, az utcanyitások és szabályozások terveinek elkészítése miatt a mérnöki hivatal állandó túlterheltséggel küszködött. A főmérnök munkájával a városvezetés ennek ellenére mindig elégedett volt, bár két alkalommal fegyelmi eljárást is indítottak ellene. A sok halálos áldozatot is követelő 1908-as szombathelyi tífuszjárvány és az ugyanezen évben Kunz Ferenc vízóra forgalmazó vállalkozó személye körül kirobbant megvesztegetési botrány kapcsán a Bodányi ellen emelt vádak alaptalannak bizonyultak.[13]

Bodányi Ödön *„nagy mérnöki tudását mindenki elismerte. A fejlődésnek indult város mérnöki hivatalát*

Lábjegyzet

1 VaML SZV Pg. Közig. III. 1000/1899.
2 Tisztujitó közgyülés. = V 1899. okt. 22. 4. p.
3 Gulyás Pál: Magyar írók élete és munkái. III. köt. Bp., 1941. 590. p.
4 VaML SZV Pg. Közig. III. 1000/1899.
5 U.o.
6 U.o.
7 Kovács László (szerk.): Magyar vasúttörténet. 3. köt. Bp., 1996. 247-248 és Pallas Nagylexikona. 3. köt. Bp. 1893. 394. p.; Bodányi Ödön: A keskenyvágányú vasutak nemzetgazdasági jelentősége s ezzel kapcsolatban a mezőhegyesi gazdasági iparvasút és a Neufeldt Károly-féle körösvölgyi erdőüzlet grahonci erdei vasútja. In: Magyar Mérnök és Építész Egylet Közlönye (továbbiakban: MMÉÉK) 1892. 26. köt. 331-338. p., 363-373. p., 393-400. p.; Bodányi Ödön: A doboj-tuzlai vasút. In: MMÉÉK, 1892. 26. köt. 225-227. p., 260-266. p., 295-302. p.; Bodányi Ödön: A borossebes-menyházai keskenyvágányú vasútnak és ezzel kapcsolatban a lokomotív-gyártás újabb haladásának ismertetése. In: MMÉÉK, 1894. 28. köt. 182-197. p.; Bodányi Ödön védekezik. =V 1909. jan. 15. 1. p.
8 Tisztujitó közgyülés. = V 1899. okt. 22. 4. p.
9 Bodányi: i.m. 37-95. p.; Melega Miklós: A századfordulós Szombathely infrastruktúrájáról. = VHHK 1996. 2. sz. 33-39. p.; VaML SZV MH Igazg. ir., III. 13/1900., IV. 568/1900., 569/1913.; Személyi hírek. = SZÚ 1899. dec. 24. 7. p.
10 Bodányi Ödön halála.= Hir 1921. jan. 11. 2. p.; Ünnepi színház Szombathelyen. = V 1940. okt.6. 5. p.; Bodányi Ödön védekezik.=V 1909. jan. 15. 1. p.; Bodányi: i. m. 23. p.
11 VaML, SZV MH Igazg. ir. 677/1901.; Balogh Péter: Szombathely anno ... 1904. = VHHK 1998. 3. sz. 72. p.; A vasvármegyei kultur-egylet muzeuma. = V 1905. ápr. 23. 4. p.; A kulturpalota építése. = V 1905. aug. 27. 3. p.
12 Városszabályozási terv felé. = V 1914. júl. 21. 5. p.; VaML SZV Pm. ir. III. 164/1923.

egyesegyedül mintaszerűen vezette, minden mérnöki feladatot ragyogó képességekkel oldott meg." [14] Több mint húsz esztendeig állt a szombathelyi mérnöki hivatal élén. A *"nagy terveket szorgalmas, csendes munkával megvalósító"* tisztviselő 1921. január 9-én, életének 63. évében hunyt el.[15]

Szakirodalmi tevékenysége

Gyakorlati munkássága mellett folytatta publikációs tevékenységét is. Szombathelyi főmérnökként figyelme egyre inkább a városok közegészségügyi problémái, a közművesítés aktuális kérdései felé fordult. Felelős beosztása, és a szombathelyi közművek országosan kimagasló színvonala mérnöki ismereteinek állandó fejlesztését követelték meg. Bodányi állandó naprakészségre törekedett. Szakmai igényességét az is mutatja, hogy a mérnöki hivatal részére több német szaklapot rendelt meg, sőt saját költségén további négy újságot járatott.[16] Többször járt Párizsban, Svájcban és Olaszországban. Továbbképzését elősegítették azok a németországi tanulmányi utak is, melyeken részben hivatalos kiküldöttként, részben saját elhatározásból, szakmai érdeklődéstől hajtva vett részt. Ezekből a külföldi tanulmányokból azonban nem csak Bodányi profitált. Három útjának tapasztalatait is a szakmai közönség elé tárta az "Építő Ipar" című lap oldalain. Az eredetileg cikksorozatként megjelent tanulmányait később három önálló kötet formájában is kiadta, így téve lehetővé, hogy a bennük foglalt ismeretanyag minél szélesebb olvasóközönséghez juthasson el.[17] Az 1911-es drezdai útról írt munkájából ingyenes példányokat küldött a résztvevőknek, és az összes hazai város vezetőségének. A főmérnök – független legényemberként – szabadidejét gyakran fordította könyvek írására, sokszor késő estébe nyúlóan dolgozott kéziratain. Ismeretterjesztő szándékkal készült munkái kedvező bírálatokban részesültek, a szerző számára mégis az jelentette a legnagyobb elismerést, ha az azokban foglaltakat fel is használták az infrastrukturális szempontból elmaradott magyar városok fejlesztéséhez. "*Boldognak fogom magamat érezni, ha munkámat a városi hatóságok, valamint az igen tisztelt kartárs urak figyelemre méltatják és az abban foglaltakat a magyar városok javára felhasználják.*" – vallott erről egyik könyve előszavában.[18] A helyi lapokban is megjelentek ismeretterjesztő beszámolói, több alkalommal tartott nagysikerű előadásokat. A nyugat-európai mérnöki tudományok legfrissebb tapasztalatairól hírt adva országos jelentőségű úttörő munkát végzett. Német lapokban is publikált, a szakemberek idehaza és külföldön egyaránt elismerték.[19]

Helytörténeti és technikatörténeti szempontból szinte felbecsülhetetlen értéket képvisel "Szombathely város fejlődése 1895-1910-ig és műszaki létesítményei" című kötete, mely a korszakban szinte egyedülálló kísérlet volt egy vidéki település műszaki intézményeinek és városépítés-történetének bemutatására.[20]

Személyisége, közéleti szerepvállalása

Bodányi Ödön – a kortársak egybehangzó véleménye szerint – *"megnyerő modoru"* férfi,[21] *"az önzetlenség és a szerénység megtestesülése"* volt.[22] Puritán életvitelű *„kötelességtudó, lelkiismeretes ..., mindenkivel szemben lekötelező, udvarias, előzékeny, magánéletében vallásos, visszavonuló"* emberként tartottak számon.[23] Embertársaival szemben tanúsított jóindulatát példázza, hogy özvegyek és árvák számára magánmunkaként több alkalommal is ingyenesen készített terveket, s több jótékony célú mozgalomban is részt vett.[24] Segítőkészségére utalva megjegyzik róla hogy "*fizetéséből jutott a szegényeknek is, áldott jó szive volt*".[25] A főmérnököt mélyen hívő, buzgó katolikusként ismerték. Míg vallásossága miatt a liberális sajtó sokat gúnyolta, a helyi katolikus körökben köztiszteletnek és elismerésnek örvendett. Egyházi rendezvényeken, estélyeken rendszeresen fellépett előadóművészként is, ugyanis tehetséges zongorista volt.[26] Zenei képzettségéből és buzgó vallásosságából fakadóan 1900-ban Neumayer Mária tanárnővel együtt megalapította a domonkos templomban a Pacsirta-Énekkart, melynek szakmai irányítását, orgonás kíséretét Bodányi Ödön látta el. A kórus vezetése mellett a főmérnök szoros kapcsolatot tartott fenn a művelt domonkos rendi szerzetesekkel is.[27] Feljegyezték róla, hogy "*a Szent Domonkosrend tudós tagjait pár meghitt barátja társaságában gyakran látta vendégül, mely alkalmakkor élénk tudományos és művészeti viták folytak le művészi izlésssel berendezett, ragyogó tisztaságu szerény lakásában.*"[28]

Bodányi a város zenei életének aktív szereplője volt. Az 1905-ben Szombathelyen megrendezett "Országos Dalárverseny" egyik fő szervezőjeként – a nagyszabású esemény alkalmából kiadott könyvben – így jellemezték a főmérnököt: "*A zene és dalművészet terén kiváló szakember s jeles tehetségű művelője a klasszikus zenének.*"[29] Egy másik kortárs e szavakkal emlékezett vissza rá: "*Romantikus lelke rajongó volt, élt-halt a szépért, de elsősorban a zenéért. Maga kiváló muzsikus volt olyan képzettséggel, hogy pódiumon is megállta volna a helyét. (...) A domonkosok templomában átszellemülten orgonált végig ...*

A Bodányi-könyv címlapja

klasszikus miséket."[30] Alkalmanként maga is foglalkozott zeneszerzéssel. Tehetségét még ellenfelei is elismerték.[31]

Bodányi számára Richard Wagner operái jelentették a zeneművészet csúcsát. A zeneszerző műveit nem egyszerűen szerette, hanem értette is. Operáinak "*szövevényes partituráit nálánál jobban csak hivatalos karnagyok ismerték, oldalakat tudott kivülről a német szövegből is és filozófiailag is tudta Wagner titáni műveit taglalni.*"[32] Rendszeres látogatója volt a bayreuthi Wagner színháznak, ahol törzsvendégnek számított. Egy alkalommal a Vasvármegye hasábjain külön cikksorozatban számolt be a szombathelyi olvasóknak e nagyszabású nyári színielőadásokról, s a zeneszerző művészetéről.[33] Bayreuthból hazatérve mindig "*átszellemült arccal, rajongó lélekkel beszélt az ottani előadásokról. Ilyenkor a reális főmérnök szinte rajongó és álmodozó diákká változott át.*"[34]

A főmérnök "*Európai műveltségű, magas látókörű*", szenzibilis egyéniség volt.[35] Zichy Mihály festő életéről írt könyvéből kiderül, hogy a képzőművészetek iránt is fogékonyságot mutatott.[36] A "művészlelkű" melléknévvel felruházott főmérnök versírással is próbálkozott.[37]

A mély vallásosság, a művészetek iránti fogékonyság mellett a szakmai elhivatottság jellemezte leginkább a főmérnök személyiségét.

Lábjegyzet

13 Melega Miklós: A modern város főmérnöke. Adalékok Bodányi Ödön életrajzához. = Vasi Szemle (továbbiakban: VSZ) 1999. 2. sz. 254-266. p.
14 Ünnepi szinház Szombathelyen. = V 1940. okt.6. 5. p.
15 VaML Szombathelyi Anyakönyvi Kerület. Halotti anyakönyvi másodpéldány. 1. köt. (1921-1923); Városi közgyülés. = SZÚ. 1912. máj. 5. 4. p.; Ünnepi szinház Szombathelyen. = V 1940. okt. 6. 5. p.; Bodányi Ödön. = V 1921. jan. 11. 3. p.; Bodányi Ödön. = Hír 1921. jan. 11. 2. p.
16 VaML, SZV MH Igazg. ir. 569/913
17 Bodányi Ödön: A magyar polgármesterek 1911-ik évi prágai, drezdai és berlini tanulmányútjáról jelentés. Bp., 1911. 167. p.; Bodányi Ödön: Az 1912. évi düsseldorfi Városok kiállításról jelentés. Bp., 1913. 126. p.; Bodányi Ödön: Az 1913. évi lipcsei nemzetközi épitő kiállításról jelentés. Bp., 1914. 126. p.; Gulyás: i. m. 591.p.
18 VaML SZV Pm. ir. III. 4/1913.; Bodányi Ödön: Az 1912. évi düsseldorfi Városok kiállításról jelentés. i. m. Előszó
19 VaML SZV Pm. ir. III. 4/1913.; Orsz. mérnök és épitész egyesület naggyülése. = SZÚ 1911. jún. 18. 2. p.; Bodányi Ödön felolvasása. = SZÚ. 1911. dec. 24. 8. p.; Bodányi Ödön = V 1921. jan. 11. 3. p.; Szombathely város fejlődése és közintézményei. = V 1903. aug. 9. 3. p.; A düsseldorfi „Városkiállitás". = SZÚ. 1912. szept. 22. 9. p.; Pallas Nagylexikona 3. köt. Bp. 1893. 394. p.
20 Melega Miklós: „Szombathely igazi modern város." – Bodányi Ödön munkásságának értékelése egykor és ma. = VHHK 1998. 82-87. sz.
21 Bodányi Ödön. = Hír 1921. jan. 11. 2. p.
22 Bodányi Ödön. = V 1921. jan. 11. 3. p.
23 Fehér Károly: Szombathely 1777-1927. Jubiláris Emlékalbum. Szombathely, 1927. II-IV. p.
24 A vízmérő-panama. = Vasmegyei Napló 1909. aug. 4. 1. p.; Bodányi Ödön védekezik. = V 1909. jan. 15. 1. p.; Vas Vármegye alispánjának iratai. Közigazgatási iratok. XII. 3743/1916.
25 Fehér: i. m. u. o.
26 A kánikula irodalma. = V 1910. júl. 17. 6. p.; Bodányi és a liliomok. = V 1910. aug. 9. 3. p.; A dalárda Szivesterestélye. = V 1905. dec. 30. 3. p.; A kath. kör ünnepélye. = V 1912. jan. 11. 5. p.; Főmérnökválasztás. = SZÚ. 1909. márc. 28. 5. p.; Ünnepi szinház Szombathelyen. = V 1940. okt. 6. 5. p.
27 Fehér Károly: i. m. u. o.; Szalay János: A szombathelyi Szent Domonkos-rendiek lelkipásztori működése 1638-1938. Szombathely, 1938. 42, 52. p.; Képünkhöz. = Rózsafüzér Királynéja, 1910. szept. 9. sz. 284. p.; Jubileumi ünnep Szombathelyen. = Rózsafüzér Királynéja, 1916. dec. 12. sz. 383. p.
28 Fehér Károly: i. m. u. o.
29 Göndöcs: i. m. 21. p.
30 Ünnepi szinház Szombathelyen. = V 1940. okt.6. 5. p.
31 U. o.; Bodányi Ödön védekezik. = V 1909. jan. 15. 1. p.; A polgármester korteskedik. = V 1909. márc. 23. 1. p.
32 Ünnepi szinház Szombathelyen. = V 1940. okt.6. 5. p.
33 A bayreuthi előadások. = V 1902. júl. 28. 1. p., júl. 30. 1. p., aug. 3. 1. p., aug. 6. 1. p.
34 Nemo. = V 1905. aug. 11. 1. p., aug. 12. 1. p., aug. 13. 1. p.; Az országos dalünnep diszhangversenye. = V 1905. aug. 17. 1. p.
35 Göndöcs: i. m. 21. p.
36 Bodányi Ödön: Adatok Zichy Mihály életéről és művészetéről. Bp. 1907. 180-196. p.
37 Bodányi költészete. = V 1910. júl. 21. 4. p., júl. 24. 6. p.; A kánikula irodalma. = V 1910. júl. 17. 6. p.; Bodányi és a liliomok. = V 1910. aug. 9. 3. p.; Bodányi Ödön és A legszentebb rózsafüzér királynője. = V 1910. szept. 4. 8. p.

RÁPLI-KIÁLLÍTÁS RÉPCELAKON

Ábrahám Ferenc

A Rápli Építésziroda bemutatkozik címmel nyílt meg a közelmúltban Rápli Pálnak, Répcelak főépítészének bemutatkozása a Répcelaki Művelődési Ház és Könyvtárban. A Rápli Építésziroda csapatát, és a bensőséges megnyitóra összegyűlt érdeklődőket Szórádi Enikő igazgató asszony fogadta. A résztvevőket Kiss Gábor, Szentgotthárd főépítésze köszöntötte, és, mint egykori munkatárs, méltatta az iroda tevékenységét. Rápli Pál komoly szakmai múlttal rendelkező építész, akinek szakmai és közösségi munkásságát tavaly Rauscher Miksa-díjjal ismerte el a Vas Megyei Építész Kamara.

Rápli Pál meghatottan köszönte meg a méltatást, elmondta, hogy a 25 éves iroda és közösség munkásságát szerette volna főépítészi tevékenysége székhelyén, Répcelakon bemutatni. Hitvallásnak is tekinthető mondata, sok építész számára megfontolandó: „Ne Rápli házait ismerjék fel, hanem megbízói tudják azt, hogy azt a házat csak nekik, az ő igényeik figyelembevételével tervezték magas építészeti minőséggel."
Befejezésként Szabó József Répcelak polgármestere köszönte meg a város érdekében kifejtett tervezői és főépítészi munkáját.

Tervek, tablók

Rápli Pál

WEST SOCIAL EVENT: ÖSSZEGZŐ TÁRLAT

Gombás Mónika

A szombathelyi Westwerk az a kulturális, művészeti alkotóműhely és egyesület, amelyben festőművészek, designerek, szobrászok, grafikusok, építészek dolgoznak, működnek együtt két éve lassan, kilépve a megszokott, szabványos keretek közül. Legutóbb – november végén – West Social Event címmel az első időszak akcióit összegezték egy kiállítással, és tematikus előadássorozattal az Új Irokéz Galériában.

Tematikus előadásokat is hallgathattak az érdeklődők

BÚCSÚZIK A VITALITÁS GALÉRIA

Gombás Mónika

Kovács Gabriella textilművész és Kecskés Zoltán grafikusművész Érintő című kiállításával zárta 2018. októberében működését a Vitalitás Galéria, amely 2001-ben azzal az elképzeléssel jött létre, hogy teret adjon alkotóknak, kiállításrendezőknek, s, felmérje: egy lakást imitáló környezetben miképp érvényesülnek a művészeti alkotások.

Az alapítók célja volt az is, hogy rendszeresen megrendezett tárlataival hozzájáruljon Szombathely művészeti életének gazdagításához. Ezt igazolja az elmúlt tizenhét évben az a baráti, szakmai társaság, akik minden egyes alkalommal csordultig megtöltötték a kedves, családias hangulatú, atmoszférájú kiállítóhelyet.
Scheiber Katalin alapító megköszönte az együttműködést a közönségnek, a kiállítóknak, a fellépő előadó művészeknek, a Vitalitas Savaria Művészeti Alapítvány Kuratórium tagjainak, és mindazoknak, akik magukra vállalták egy-egy kiállítás megnyitását. Külön kiemelte az örökös kuratóriumi elnök, Várnai Valéria, és a jelenlegi elnök, Kőszegfalviné Pajor Klára áldozatos munkáját.

Kovács Gabriella, Kecskés Zoltán, Cebula Anna és Scheiber Katalin az utolsó megnyitón

TÉR ▪ a Vas Megyei Építész Kamara és a Vas Megyei Mérnöki Kamara közös lapja ▪ Alapította: a Vas Megyei Építész Kamara ▪ Alapítás éve: 2004 ▪ Megjelenés: kéthavonta 300 példányban Az újságban megjelenő adatok valóságtartalmáért a kiadó nem vállal felelősséget. ▪ Főszerkesztő: Gombás Mónika ▪ A szerkesztőbizottság elnöke: Pintér Gábor ▪ Társelnöke: Tóthné Temesi Kinga ▪ A szerkesztőbizottság tagjai: Ábrahám Ferenc, Balogh Péter, Czap Attila, Czeiner Gábor, Dr. Engi Zsuzsanna, Horváth Gyula Vladimir, Kiss Albert, Takács András, Vincze Csaba ▪ Arculattervezés: Yellow Design ▪ Tördelés, nyomdai előkészítés: Dpix Kft. ▪ Nyomdai munka: Yeloprint Kft. 9700 Szombathely, Géfin Gyula utca 11-13. ▪ Ügyvezető igazgató: Dávid Péter ▪ Terjesztés: Vas Megyei Építész Kamara, Vas Megyei Mérnöki Kamara ▪ Hirdetésfelvétel: Vas Megyei Építész Kamara, 9700 Szombathely, Thököly Imre utca 14. tel: +36 94 312-461, mobil: +36 30 3014 149 info@vmek.hu, Vas Megyei Mérnöki Kamara, 9700 Szombathely, 11-es Huszár út 40. tel: +36 94 342-120 info@vasimmk.hu ▪ Kiadja: Vas Megyei Építész Kamara, Vas Megyei Mérnöki Kamara ▪ Felelős kiadó: Ábrahám Ferenc, a Vas Megyei Építész Kamara elnöke ▪ ISSN: 2064-9215 ▪ Címlapon: Advent a Fő téren – Mészáros Zsolt fotója ▪ Hátsó borítón: A jubileumi Vas Megyei Műszaki Bál 2018-ban ▪ 4. és 5. oldalon: Garai Antal Atom fotója